

MUSEOVIRASTO
RAKENNUSHISTORIAN
OSASTON ARKISTO

*Halonen
Monhe Pellin
8.6.1997
Jaana Pirtala*

PORVOON MAALAIKUNTA HUSHOLMEN

TUTKIMUKSET 1995

*LUETT.
Arkisto
M.H.
21.8.76*

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO
2. OSAANOTTAJAT
3. PERUSTIEDOT
4. SIJAINTI JA MAASTO
5. TUTKIMUSHISTORIA
6. KARTOITUS
  - 5.1 Toteutus
  - 5.2 Maanpäälliset rakenteet
  - 5.3 Vedenalaiset rakenteet
7. JOUKO VOIONMAAN KAIVAUKSET 1956
8. YHTEENVETO

LIITTEET

- LIITE I PERUSKARTTAOTE
- LIITE II HUSHOLMENIN YLEISKARTTA
- LIITE III KARTOITETUT KOHTEET / SELITYKSET
- LIITE IV KIINTOPISTEKARTTA
- LIITE V JOUKO VOIONMAAN KAIVAUSSALUE 1956
- LIITE VI LÖYTÖLUETTELO
- LIITE VII NEGATIIVILUETTELO
- LIITE VIII SAMUEL BROTERUS, KARTTA 1956
- LIITE IX KASVILUETTELO
- LIITE X KAAPELINASENNUS

VALOKUVAT

1. JOHDANTO

Husholmenin tutkimukset ovat osa Helsingin yliopiston arkeologian ja taidehistorian opiskelijoiden muodostamaa historiallisen ajan arkeologian opintopiirin toimintaa.

Vuonna 1995 suoritettujen kenttätutkimusten tuloksina alueesta tehtiin kattava yleiskartta ja selvitettiin mahdollisimman tarkasti Jouko Voionmaan vuonna 1956 tekemien, mutta raportoimatta jääneiden, tutkimusten kulku. Kartoituksen ja tutkimushistorian selventämisen tarkoituksena on ollut luoda selkeät lähtökohdat vuosiksi 1996 ja 1997 suunnitelluille kaivaustutkimuksille.

Husholmenin vedenpäällinen osa kartoitettiin 4. ja 5. huhtikuuta 1995 ja vedenalaiset rakenteet 10. ja 11. kesäkuuta 1995. Lisäyksiä ja tarkennuksia edellisiin tutkimuksiin tehtiin vielä saman vuoden syyskuussa 22–24. päivä.

Tutkimusraportti koostuu normaalien perustietojen, sijainnin ja maaston, sekä tutkimushistorian tiivistelmien lisäksi vuonna 1995 tehdystä kartoituksesta selityksineen sekä vuoden 1956 Voionmaan kaivauksia koskevista osista.

2. OSAANOTTAJAT

Anna-Maria von Bondsdorf

Johanna Enqvist

Georg Haggren

Mari Hakkarainen

Pirjo Hamari

Riikka Ihamäki

Minna Koivikko

Mika Koski

Eeva Lahti

Matias Laitinen

Sirpa Leskinen

Donald Lillqvist

Teemu Mökkönen

Marianna Niukkanen

Harri Nyman

Karim Peltonen

Petro Pesonen

Petteri Pietiläinen

Timo Salminen

Veli-Pekka Suhonen

3. PERUSTIEDOT

Peruskartta: PK 3021 05 EBBO
Koordinaatit: X 6699 56-69
Y 2437 15-16
Z rakenteita myös vedenpinnan alapuolella, korkein kohta 12 mpy.
Tyyppi: muinaislinna
Luokka: I
Ajoitus: keskiaikainen
Lukumäärä: 1

OMISTAJATIEDOT

Kylä: Bosgård
Tila: 613-406-0001-0111 Marielund
Omistaja: Kaarlo Schildt
Osoite: Bosgårdin kartano, Bosgård 47, 06100 Porvoo

ARKISTOTIEDOT

Maanmittaushallituksen arkisto

Samuel Broterus 1695, B 4 10/1 (Liite VIII)

Museoviraston arkeologian osaston arkisto

Moisanen, Jukka 1992, 1993: hoitosuunnitelma ja hoidon seuranta.
Kukkonen, Irma 1993: luettelo siemenkasveista.
Seppälä, Sirkka-Liisa 1994: Porvoon mlk. inventointikertomus.

Museoviraston kulttuurihistorian osaston arkisto

Kivikoski, Ella 1934: tarkastuskertomus.
Cleve, Nils 1947: tarkastuskertomus.
Voionmaa, Jouko 1956: kolme lehtileikettä vuoden 1956 kaivauksista: IS 27.7.
1956, VBL 28.7. 1956 ja HS 29. 7. 1956.

Museoviraston kuva-arkisto

Kivikoski, Ella 1934: tarkastuskertomukseen liittyvät valokuvat.

Rakennushistorian osaston arkisto

Alopaeus, Harry 1980: tarkastuskertomus ja kartta dendrokronologisten näytteidenottoaikoista.

KIRJALLISUUS

Alopaeus, Harry 1984: Raaseporin linnan uloimmat puolustusvarustukset ja muita huomioita vastaavanlaatuisista paalutuksista. Historiallisen ajan arkeologia Suomessa. Turun maakuntamuseon raportteja 6.

Antell, Kurt 1956: Pernå sockens historia 1. Helsingfors.

Anthoni, Eric 1947: Haganamnen i Finland. HTF 1947. Helsingfors.

Granlund, Åke 1956: Studier över Östnylandska ortnamn. Svenska litteratursällskapets studier 358= Studier i nordiskt filologie 44. Borgå.

Westman, Ivar 1934: Nylandska önamn. Helsingfors.

4. SIJAINTI JA MAASTO

Husholmen sijaitsee Porvoon maalaiskunnassa, Pienen Pernajanlahden pohjukassa, länsirannalla. Se sijoittuu 11 kilometriä Porvoon tuomiokirkosta itään ja yhden kilometrin päähän Bosgårdin kartanosta kaakkoon. (Liite I)

Husholmen on itäkoilliseen pistävä kalliainen niemi, jonka laajuus on noin 100 x 110 metriä. Paikka oli saari vielä 1800-luvun puolivälissä, ja vielä nykyäänkin sen ja mantereen välillä on vesijättömaata.

Husholmenin kallion laki muodostuu kahdesta tasanteesta, joista alemman korkeus merenpinnasta on noin 7 metriä ja ylemmän noin 10 metriä. Kallion itä- ja pohjoisrinne ovat jyrkkiä, mutta kaakkoon päin kallio laskee loivasti.

Irtaimet maakerrokset kallion laella ovat vähäisiä, ja suurelta osin kallio on vain sammallen peitossa. Husholmen on luonnonsuojelukohde. Siellä esiintyy harvinaisia lehtokasveja, ja kallion liepeillä kasvaa vanhoja puita. (Liite IX)
Muinaisjäännöksen hoidon yhteydessä suoritettujen harvennusten ansiosta on kalliolla vallitseva kasvillisuus muuttunut niittymäiseksi. *VIDE*

5. TUTKIMUSHISTORIA

Ella Kivikoski tarkasti Husholmenin 1934. Tarkastuksen yhteydessä linnanlaella olevaa vallia kaivettiin kokeeksi, jolloin paljastui harmaakivilatomus. Latomuksen ympärillä oli tiilen-, laastin- ja luun palasia. Ajoittavia esineitä ei löydetty. Kivikoski havaitsi myös niemen keskikohdalla, vedessä, noin 10 metrin päässä rannasta sijaitsevan paaluvarustuksen. Hänen mukaansa tiheään riviin asetetut ja vinosti Husholmenista pois päin suunnatut paalut kiersivät niemeä noin sadan metrin matkan kohti luodetta.

Nils Cleve tarkasti Husholmenin vuonna 1947. Tarkastuksen yhteydessä paljastettiin linnan laella olevaa vallia noin kolmen metrin matkalta, jolloin löydettiin tiilenkappaleita, luita ja rautanaula. Ajoittavia löytöjä ei tavattu. Cleven mukaan paaluvarustus on useassa rivissä 15 metrin etäisyydellä rannasta ja se jatkuu kymmeniä metrejä.

Jouko Voionmaalla oli kaivaukset Husholmenilla vuonna 1956. Kaivauksista on säilynyt ainoastaan lehtitietoja. Niiden perusteella esiin kaivettiin puurakennuksen kivijalka, jonka koko oli 11 x 8 metriä. Rakennuksen alla ollut kiviseinäinen kuoppa tulkittiin kellariksi. Lisäksi tutkimusten yhteydessä havaittiin merkkejä kahdesta muusta puurakennuksesta ja linnan ympärillä vedessä olevasta kivimuurista sekä paaluvarustuksesta. Voionmaa tulkitsi Husholmenin 1200- tai 1300-luvulle ajoittuvaksi linnoitukseksi. (Liite V)

Harry Alopaeus kartoitti vuonna 1980 Husholmenin Itärannan paaluvarustuksen. Alopaeuksen mukaan noin 12 metriä rannasta itään on 30-40 metrin matkalla kymmenen vinosti vaakatasossa olevaa tukkia ja niistä 30 metriä pohjoiseen 20 samanlaista tukkia. Tukkien pituus on vähintään 2.5 metriä, mutta todennäköisesti 4 metriä. Kartoituksen yhteydessä hän havaitsi myös noin 20 metriä rannasta itään olevan 30 metriä pitkän pohjois-eteläsuuntaisen pystypaalurivin, joka jatkui noin 5 metrin aukon jälkeen. Halkaisijaltaan 8-15 senttimetriä olevia pystypaaluja kartoitettiin yhteensä 72 kappaletta. Alopaeuksen ottamia dendrokronologisia näytteitä ei ole analysoitu.

Sirkka-Liisa Seppälä tarkasti Husholmenin vuonna 1994. Seppälä arveli niemen luoteisosassa olevan suuren kuopan liittyvän Voionmaan kaivaukseen. Seppälän mukaan linnan laella olevat matalat kumpareet ovat, joko rakenteita tai Voionmaan kaivauksen jätemaakasoja.

VIIKKEET

6. KARTOITUS

6.1 Toteutus ja kiintopisteluettelo

Kartoitus suoritettiin takymetrillä. Kartoittaessa käytettiin yhdeksää kiintopistettä. Kiintopisteiden koordinaatit on ilmoitettu tätä lukua seuraavassa luettelossa ja ne on merkitty kp-karttaan (Liite IV). Kiintopisteiden korkeus mitattiin meriveden korkeuden 4.4. 1995 perusteella.

Muinaisjäännöksen maanpäälliset osat kartoitettiin 4. ja 5. huhtikuuta 1995. Husholmenilla oli silloin lunta, joka teki mahdolliseksi myös jyrkkien seinämien kartoituksen. Lumen ansiosta voitiin myös arvioida, että mielivaltaisesti valituista mittauspisteistä huolimatta koko muinaisjäännös tuli perusteellisesti kartoitetuksi.

Maanpäälliset rakenteet kartoitettiin maanpinnalla havaittujen ilmiöiden perusteella, jolloin niiden rajat jäivät ymmärrettävästi hyvin tulkinnanvaraisiksi.

Vedenalaiset rakenteet kartoitettiin 10. ja 11. kesäkuuta 1995. Käsien ja jaloin tunnustelemalla löydetyt paalut merkittiin muovisiin sähköasentajan putkin, jonka jälkeen ne mitattiin kärkien kohdilta.

Petro Pesonen piirsi yleiskartan Husholmenista ja sen rakenteista. Kartassa rantaviiva on sijoitettu metrin nykyisen vedenpinnan yläpuolelle, mikä vastaa suurinpiirtein keskiaikaista tilannetta.

Nykyinen rantaviiva on hyvin epäselvä. Vedenpinnan ollessa korkealla voi Husholmen vieläkin erottua saareksi. Vesijättömaa ja yhtenäinen kaislikko alkaa siitä, missä paaluvarustuksen äärimmäiset mantereen puoleiset päädyt sijaitsevat.

KIINTOPISTELUETTELO:

Rakennus

Piste 100	X 200 Y 400 Z 10.60
Piste 101	X 200 Y 414.22 Z 9.13
Piste 102	X 198.92 Y 400.22 Z 10.74
Piste 103	X 174.97 Y 406.22 Z 9.02
Piste 104	X 176.47 Y 397.29 Z 8.90
Piste 105	X 147.81 Y 393.29 Z 1.56
Piste 106	X 155.93 Y 388.35 Z 3.00
Piste 107	X 197.52 Y 437.52 Z 4.973
Piste 108	X 186.02 Y 441.55 Z 5.095

Kiintopisteiden korkeudet on määritelty merenpinnan perusteella 4.4. 1995.
Kiintopisteet on merkitty kp-karttaan. (Liite IV)

6.2. HUSHOLMENIN MAANPÄÄLLISET RAKENTEET

Husholmenin yleiskartoituksen yhteydessä jouduttiin ottamaan kantaa myös linnalla havaittaviin rakenteisiin. Maaperään ei kartoituksen yhteydessä kajottu, joten rakenteiden rajat jouduttiin määrittelemään maanpinnalla näkyvien ilmiöiden perusteella. Tämän takia on karttaan merkittyjen rakenteiden muotoja ja rajoja pi-
dettävä vain suuntaa antavina. Seuraavassa kuvaillaan havaitut rakenteet lyhyesti. (Liite III)

1. Kivivalli: Saaren eteläpuolella linnan sisäänkäynnin luona on noin 27 metriä pitkä ja noin 3–4 metriä leveä kivivalli. Vallilla on vahvistettu maanpinnan luontaista muotoa siten, että vallin ja sitä vastapäätä olevan kallionjyrkänteen välille on muodostunut sola. Tämä noin 20 metriä pitkä sola johtaa linnan rannasta sen alemmalle tasanteelle. Vallin alaosassa olevassa murtumassa voidaan nähdä ladottuja kiviä, suuria tiilenkappaleita ja muurilaastin jäännöksiä. (kuva 3)
2. Kivirakenne: Solan alaosassa on kolme noin kahdeksan metrinpituista, toisiinsa yhteydessä olevaa rauennutta kivivallia. Kyseessä on ilmeisesti rakennuksen jäännös.
3. Kiveys: solan yläosassa on noin 5 x 5 metrin laajuinen kiveys, josta on valunut kiviä myös alemmaksi solaan.
4. Kumpare: alemman tasanteen luoteispäässä on matala kiven- ja maansekainen kumpu, jonka halkaisija on noin 4–5 metriä.
5. Kaksi kivivallia ja kiveys: Linnan ylemmällä tasanteella on kaksi toisiinsa nähden suorassa kulmassa olevaa vallia, joiden pituudet ovat 8 ja 11 metriä ja le-
veydet noin 2 ja 3–5 metriä. Vallit ovat noin puolen metrin korkuisia ja niiden välissä on oveksi tulkittu aukko. Vallien ja kallionjyrkänteen väliin muodostuu syvänte. Syvänteen ja samalla myös kallion reunalla on vähäinen kiveys. Mainitut rakenteet saattavat muodostaa yhden kokonaisuuden. (Liite V, kuva 5)
6. Rakennuksen perustus (?): ylemmällä tasanteella välittömästi edellä mainittujen vallien vieressä on merkkejä rakennuksen perustuksista. (Liite V)
7. Kumpare: Linnan ylemmän tasanteen kaakkoispäässä on matala kiven- ja maansekainen kumpare. Kumpareen halkaisija on noin 3 metriä.

Kartoitettujen rakenteiden sijaintipaikat voidaan jakaa kolmeen ryhmään: linnan sisäänkäynti 1–3 (kuva 2), alempi tasanne 4 (kuva 4) ja ylempi tasanne 5–8 (kuva 5). On epävarmaa liittyvätkö kaikki rakenteet linnaan, sillä paikalla on ollut myös myöhempää toimintaa: Husholmenin kaakkoispäässä on poltettu muun muassa kokkoa ja sen pohjoisrannalle on kallioon hakattu vuosiluku 1913. (Liite III)

Kartoituksen yhteydessä löytyi linnan ylätasanteelta kaksi palaa rautakuonaa. (Liite III)

6.2.3 VEDENALAISET RAKENTEET

Kartoituksessa löydettiin yhteensä noin 600 Husholmenin vedenalaiseen puolustusvarustukseen kuuluvaa paalua. Paalut muodostivat pääasiassa selkeitä rivejä ja vain muutamia yksittäisiä paaluja havaittiin. Tiheät kaislikot juurineen estivät monin paikoin paalujen kartoituksen. Vain yksi paalutukseen tarkoituksella jätetty aukko löydettiin.

Paalurivit kiertävät niemeä ainakin kahdessa kehässä, ulompi noin 35–60 metrin ja sisempi noin 10–25 metrin etäisyydellä. Paalukehät mukailevat rannan muotoja.

Lukuun ottamatta muutamia itärannalla sijainneita varustuksen osia, sijaitsivat paalut pehmeässä mutapohjassa noin 20–120 centtimetrin syvyydessä. Ne olivat usein kiinni toisissaan siten, että ne muodostivat toisiaan tukevia rykelmiä. Paalut olivat pääosin suunnattu vinosti niemestä pois päin ja niiden halkaisija vaihteli noin 10–15 centtimetrin välillä. Paalujen kärjet olivat pääosin mudan sisässä ja vain harvoin ne ulottuivat mutapohjaa korkeammalle.

Seuraavassa esitellään paalutuksen eri osat lyhyesti. Varustus on jaettu sisempään ja ulompaan kaareen sekä luoteiseen, koilliseen, itäiseen ja kaakkoiseen alueeseen. Jako käy ilmi selityskartasta (Liite III).

Ulompi paalurivi: Husholmenin luoteispuolella kartoitettiin yhtenäinen noin 36 metrin pituinen ja noin 35 metrin päässä rannasta kulkeva paalurivi. Se katoaa kummassakin päässään tiheän kaislikon alle.

Noin 36 metrin päässä ulompi paaluvastus jatkuu koillisella alueella noin 58 metrin matkalla ja noin 40–45 metrin etäisyydellä rannasta. Muutamassa kohdassa paalutuksen katkaisee kaislikko kunnes se jälleen katoaa jatkuvan kaislikon alle. Noin 68 metrin pituisen kaislikko-osuuden jälkeen ulompi paalurivi jatkuu kaakkoisalueella noin 90 metrin pituisena ja noin 45–60 metrin etäisyydellä rannasta. Kaakkoisalueen varustuksessa on kaksi katkosta, joista pohjoisemman aiheuttaa pohjassa olevan karkean hiekan ja kaislikon yhdistelmä. Eteläisempi aukko on syntynyt nykyistä laituripaikkaa ruopattaessa. Kaakkoisalueen eteläisin osuus taipuu voimakkaasti keskiaikaisen rantaviivan suuntaisesti ennen kuin se katoaa rantakaislikkoon ja vesijättömaahan.

Sisempi paalurivi: Husholmenin luoteispuolella kartoitettiin yhtenäinen noin 45 metrin pituinen ja noin 20 metrin päässä rannasta kulkeva paalurivi. Paalutus kaartuu voimakkaasti rannan suuntaisesti kunnes se katoaa molemmissa päissään tiheään kaislikkoon.

Sisempi paalutus tulee hetkeksi näkyviin itäisen alueen pohjoisosassa. Paaluja havaittiin hyvin matalassa noin 20 centtimetriä syvässä vedessä 6 metrin matkalla, noin kymmenen metrin etäisyydellä rannasta. Sisempi paalutus havaitaan jälleen kaislikon harvetessa noin 14–18 metrin kuluttua, mutta nyt se esiintyy kahdessa

rivissä. Ulompi, selkeä paalurivi on noin 30 metrin pituinen ja sijaitsee noin 20 metrin etäisyydellä rannasta. Siinä on selkeä tarkoituksella paalutukseen jätetty aukko. Sisempi harvahko paalurivi on noin 20 metrin pituinen ja kulkee noin 10 metrin päässä rannasta. Sisemmän rivin ja itäisen alueen eteläpäässä olleiden muutamien yksittäisten paalujen havainnointia haittasi karkea hiekka ja runsas kaislikko.

Kartoituksen yhteydessä linnan kaakkoispuolelta löydettiin kaksi arkkumaista rakennetta. Noin 5 metriä halkaisijaltaan olevien, puolimetriä korkeiden kiviröykkiöiden ympärillä oli ilmeisesti niihin liittyviä vaakatasossa olevia huonokuntoisia puurakenteita. Se liittyivätkö ne linnanrakenteisiin jäi vielä selvittämättä.

Linnan luoteisosan rannalla ja saman alueen paalutuksen seassa oli runsaasti työstettyjä puun- ja laudankappaleita. Puolittain rannassa ja vedessä oli jäännöksiä kahdesta tasapohjaisesta veneestä. Nämä ilmiöt olivat ainakin suurimmaksi osaksi resentejä päätellen niiden hyvästä kunnosta ja modernilla sahalla tehdyistä leikkauksista.

Linnan itärannalla paalutuksen havatsemista haittasi pohjassa ollut karkea hiekka. Ottaen huomioon linnaa muualla ympäröineen kivettömän ja hiekattoman mutapohjan voidaan olettaa, ettei se ollut luonnollinen ilmiö. Sitä milloin hiekka on tuotu paikalle ei tiedetä.

Vedessä linnan ympäristössä havaittiin jonkin verran irtonaisia parruja. Ne olivat mahdollisesti jään paalutuksesta irroitettavia tai Pienellä Pernajanlahdella vuosisadan alussa harjoitetussa tukinlastaustyössä karkuunpäässeitä rankoja. Irtonaista puutavaraa ei huomioitu kartoituksessa. Aivan rantakivikossa oli tiilen- ja muurilaastin palasia.

7. JOUKO VOIONMAAN KAIVAUKSET VUONNA 1956

Vuonna 1956 Jouko Voionmaa suoritti Husholmenilla muinaistieteellisiä tutkimuksia. Tutkimuksista saatuja tuloksia ei raportoitu eikä löytömateriaalin sijaintia tunneta.

Voionmaan tutkimuksista säilynyt kolme lyhyttä sanomalehtiartikkelia: Iltasanomat 27.7. 1956, Vasabladet 28.7. 1956 ja Helsinginsanomat 29.7. 1956. Artikkelit ovat niin yhdenmukaisia, että ne lienee tehty yhden haastattelun tai lehdistötiedoitteen pohjalta.

Lehdissä kerrotaan Voionmaan löytäneen 11 x 8 metrin kokoisen puurakennuksen kivijalan ja jäännöksiä kahdesta muusta puurakennuksesta. Kivijalkaisen rakennuksen alta tavattiin kivillä vuorattu kuoppa, joka lehtitietojen mukaan oli kellari. Pienempi havaitusta puurakennuksista tulkittiin torniksi. Jutuissa mainitaan myös linnaa vedessä kiertävä kivimuuri, ja sen sisällä oleva paaluvarustus. Tämä lienee jonkinlainen väärinkäsitys, sillä vuoden 1995 kartoituksessa ei havaittu merkkejä vedessä olevasta kivimuurista.

Rakenteiden sekä tiili- ja muurilaastilöytöjen perusteella Voionmaa tulkitsee Husholmenin keskiaikaiseksi linnoitukseksi. Hänen mielestään linnan tarkoitus oli torjua mereltä uhkaava vaara. Apulaisinaan Voionmaalla oli L.W. Schalin ja Jorma Ahvenainen. Jälkimmäinen toimi myöhemmin taloushistorian professorina Jyväskylän yliopistossa.

Professori Jorma Ahvenainen tavoitettiin puhelimitse. Hän kertoi, että 5 päivän työrupeaman aikana tehtiin lähinnä yleiskartoitusta ja avattiin muutaman neliömetrin alalta maata. Löytöinä saatiin talteen niukasti keramiikkaa, tiilen- ja muurilaastin palasia sekä epämääräinen rautaesine. Turpeen alta oli paljastunut myös jälkiä palaneesta kivijalkaisesta puurakennuksesta. Ahvenainen arveli, että suunnitellut jatkotutkimukset ja raportti jäivät tekemättä Voionmaan sairastuttua pian tutkimusten jälkeen.

Unto Koskisen ja Wilhelm Schildtin avulla, jotka muistivat Jouko Voionmaan tutkimukset, pystyttiin hahmottelemaan vuoden 1956 kaivausalue (Liite III). Kaivauksissa oli avattu alue oletetun rakennuksen jäännöksen sisälle ja läheisen harmaakivivallin viereen. Nykyään kaivaukset erottuvat matalina, rajoiltaan melko epäselvinä painanteina.

Kesällä 1995 vanhalle kaivausalueelle tehtiin 50 x 50 cm kokoinen koekuoppa. Turvekerroksen alta paljastui vuoden 1956 kaivausten tuloksena sekoittunut irtain maa-aines. (Liite III)

Irtaimen maa-aineksen seassa oli tiilen- ja muurilaastinpaloja sekä muutamia palaneen luun kappaleita. Tutkija Pirkko Ukkonen mukaan luut olivat liian pieniä lajimääritystä varten. Koekuopasta löytyi myös rautanaula ja palanen keskiaikaista saksalaisvalmisteista kivisavikeramiikkaa. Resenttejä ilmiöitä ei havaittu.

Jouko Voionmaan kaivaukset Husholmenilla 1956 ovat olleet hyvin suppea-alaiset ja rajoittuneet nähtävästi vain linnan ylemmälle tasanteelle. Ylivoimaisesti suurin linnasta on arkeologisia tutkimuksia ajatellen koskematonta.

8. YHTEENVETO

Työskentely Husholmenilla ja sen ympäristössä sujui kuluneena vuonna hyvin ja yhteistyö maanomistajan ja paikallisten asukkaiden kanssa oli vaivatonta. Tiedotusvälineet osoittivat hanketta kohtaan runsaasti mielenkiintoa, ja tutkimusten tulosten pohjalta tehdyt kaksi posteria ovat olleet esillä Kansallismuseossa ja Porvoon museossa.

Koko muinaisjäänöksestä on nyt olemassa tarkka yleiskartta, johon voidaan liittää jatkossa havaittavia ilmiöitä. Kartasta nähdään, että paaluvarustuksen tutkimuksia on syytä jatkaa, jotta melko irrallaan sijaitsevien paalurivien yhteydet toisiinsa voidaan selvittää. Myös paaluvarustuksen mantereen puoleisia osia tulisi etsiä. Mikäli mahdollista olisi paaluvarustuksen peittävän kaislikon kasvua pyrittävä estämään.

On myös selvää, ettei Jouko Voionmaa tehnyt vuonna 1956 suurisuuntaisia tutkimuksia. Näin ollen monet Husholmenin rakenteista ovat edelleen arkeologisten tutkimusten kannalta koskemattomia.

Linnalla liikuttaessa havaittiin, että sen arvokas kasvusto on erittäin herkkää. Kalliolla tapahtuva toiminta, jossa kasvillisuus saattaa joutua alttiiksi kulutukselle onkin suunniteltava huolella.

Helsingissä 29.3.1996

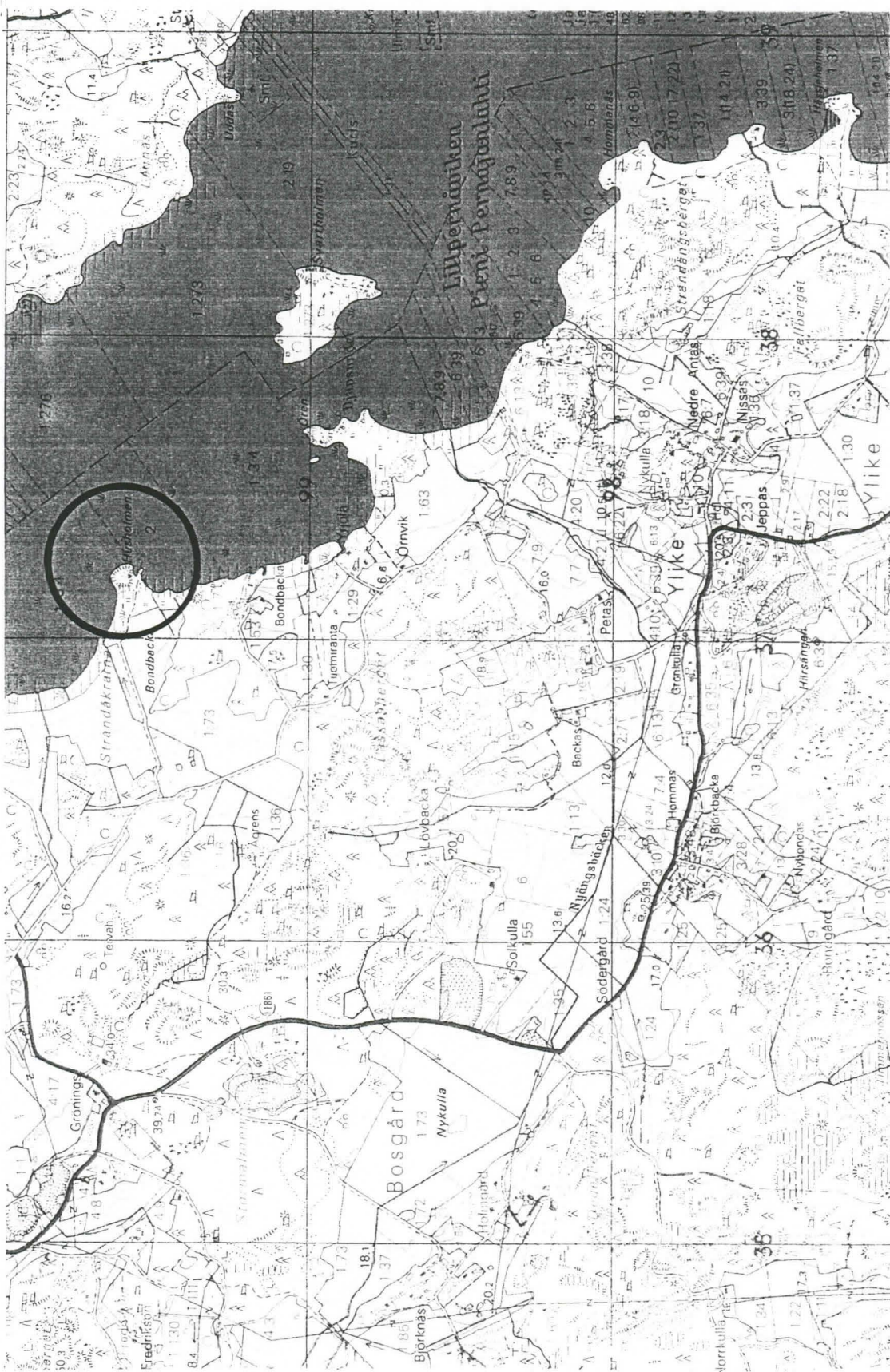

Harri Nyman

Veli-Pekka Suhonen

PK 3021 05 EBBO

PORVOON MILK HUSHOLMEN

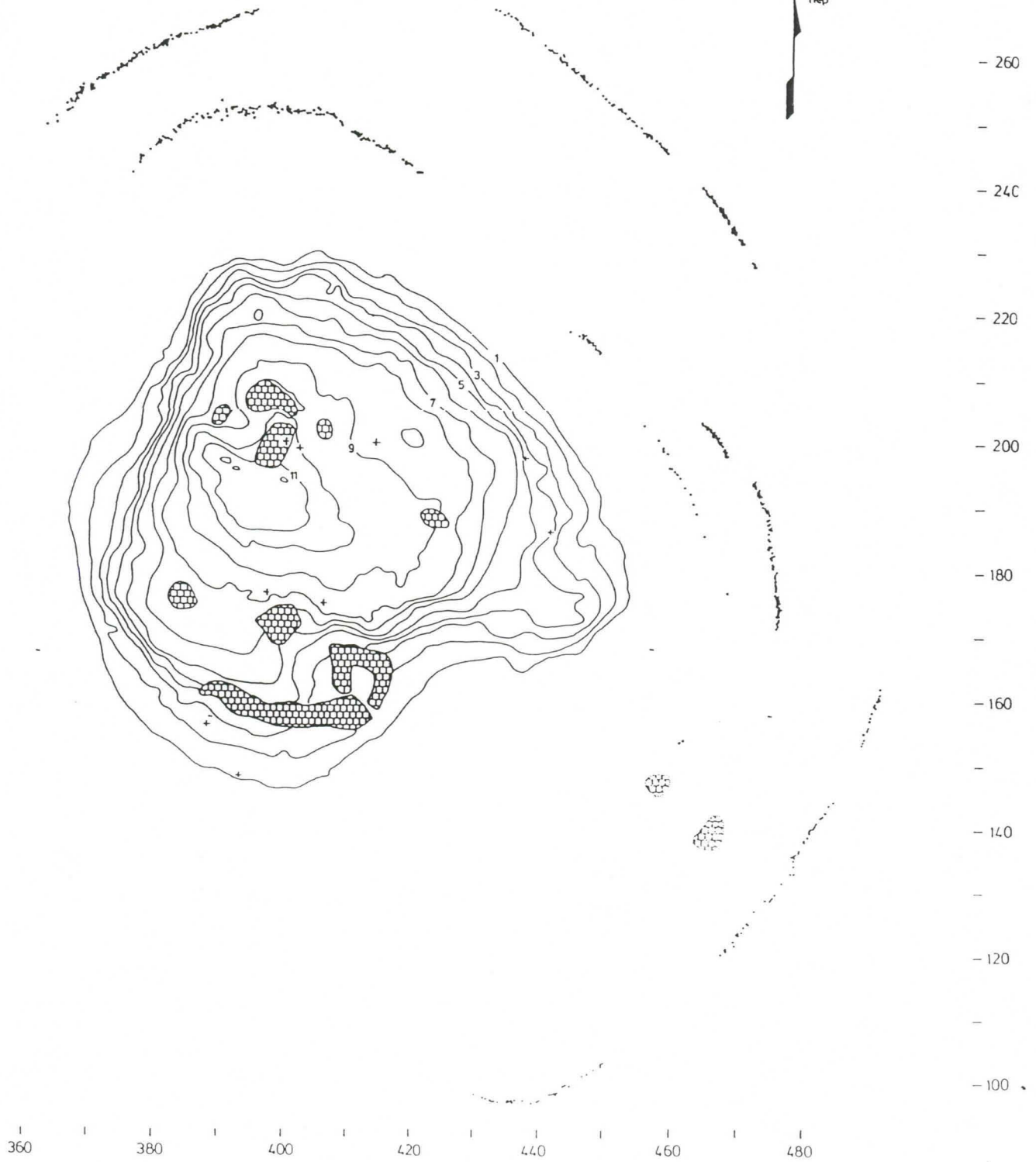
YLEISKARTTA
 MK 1:500
 PIIRT. PETRO PESONEN

KORKEUSKAYRAT 1 M N VALEIN
 (MMPY 4.4.1995)

- PAALUJA
- KIVIRAKENTILIA
- KIVIRAKENTILIA VUORESSA
- KIINTOPINTI

 20m

nep

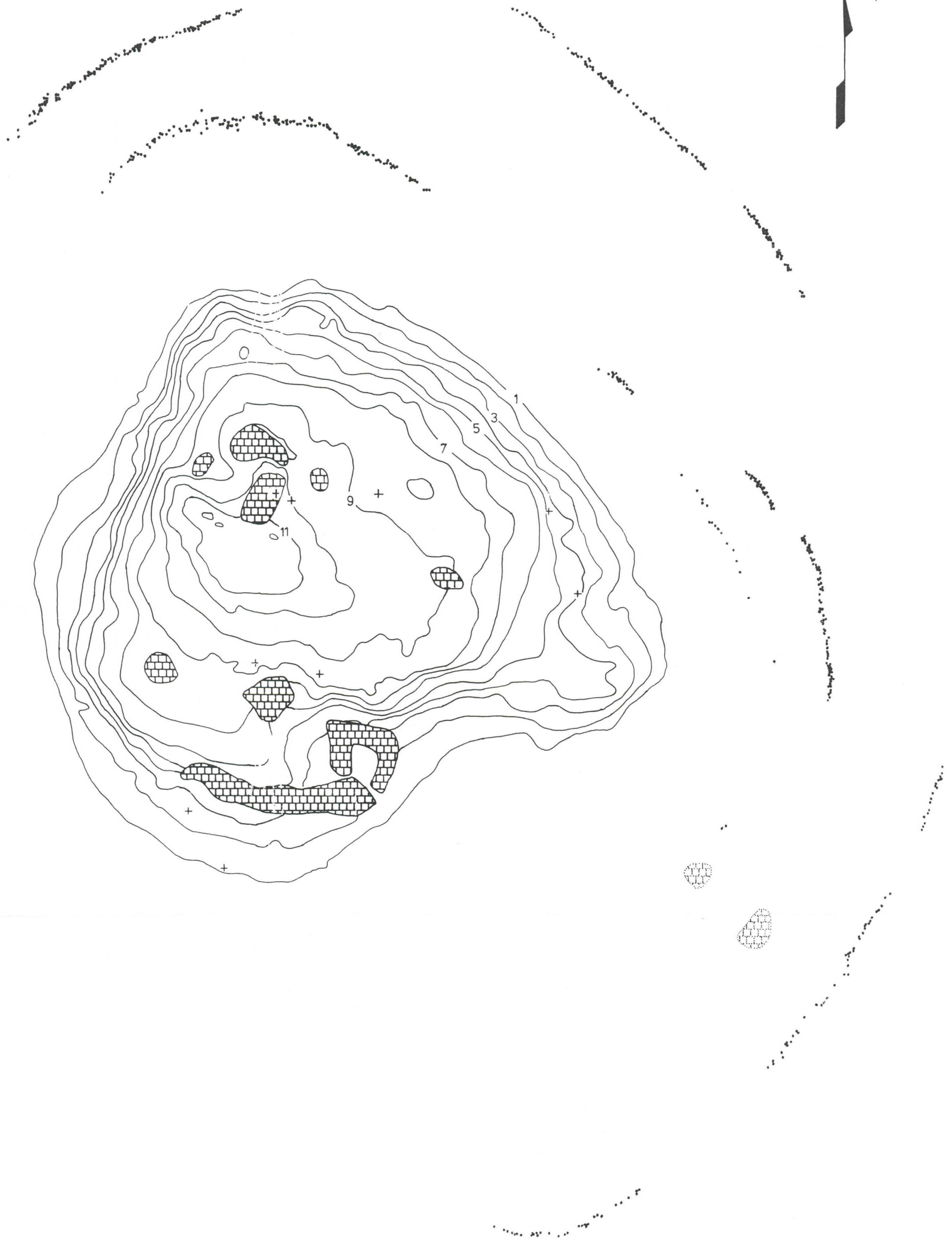
PORVOON MUK HUSHOLMEN

YLFISKARTTA
Mk 1:500
PIIRT. PETRO PESONEN

KORKEUSKÄYRÄT 1 M:N VÄLEIN
(MMPY 4.4.1995)

- PAAJUA
- KIVIRAKENTEITA
- KIVIRAKENTEITA VEDESSÄ
- KIINTOPISTE

20 m

KARTOITETUT KOHTEET / SELITYKSET

PORVOON MLK HUSHOLMEN

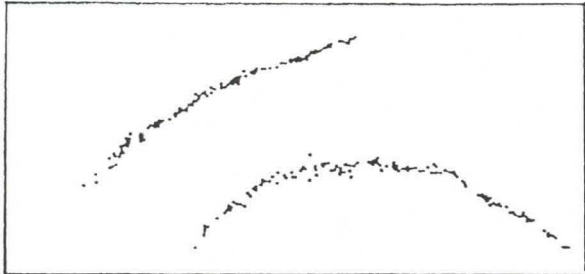
YLEISKARTTA
MK 1:500
PIIRT. PETRO PESONEN

KORKEUSKAYRAT M.M. VALIIN
(MMPY 4.4.1995)

- PAAJUA
- KIVIRAKENTHA
- KIVIRAKENTHA VUORESSA
- KIIHTOCINTI

- * kuonaa
- kallioppiirros
- X kokon paikka

Luoteinen alue

Koillinen alue

20m

nep

- 260

- 240

- 220

- 200

- 180

- 160

- 140

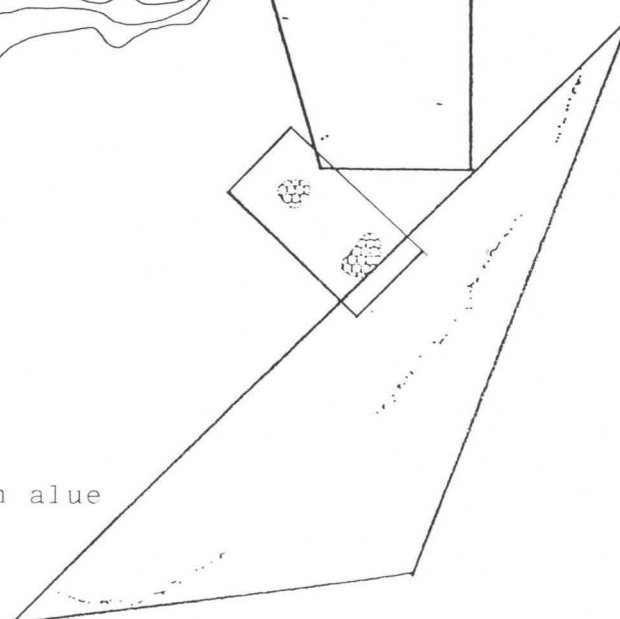
- 120

- 100

Itäinen alue

Kaakkoinen alue

360

380

400

420

440

460

480

KIINTOPIISTEKARTTA

PORVOON MLK HUSHOLMEN

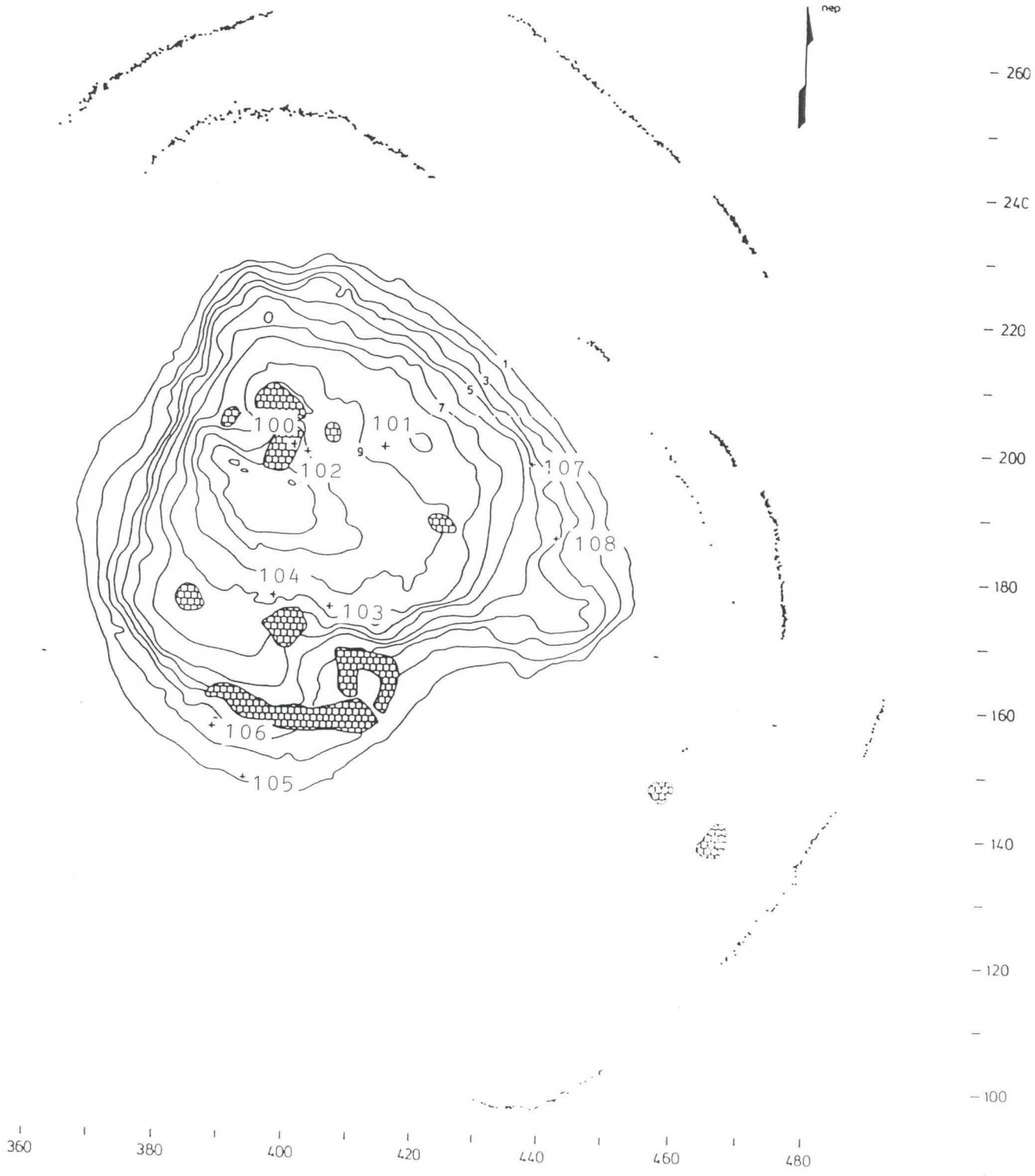
YLEISKARTTA
MK 1:500
PIIRI: PETRO PESONEN

KORKEUSKAYRAT 1 M N VALEIN
(MMPY 4.4.1995)

- PAAUJA
- KIVIRAKENTILLA
- KIVIRAKENTILLA VILDENNA
- KIINTOPIISTI

20 m

nep

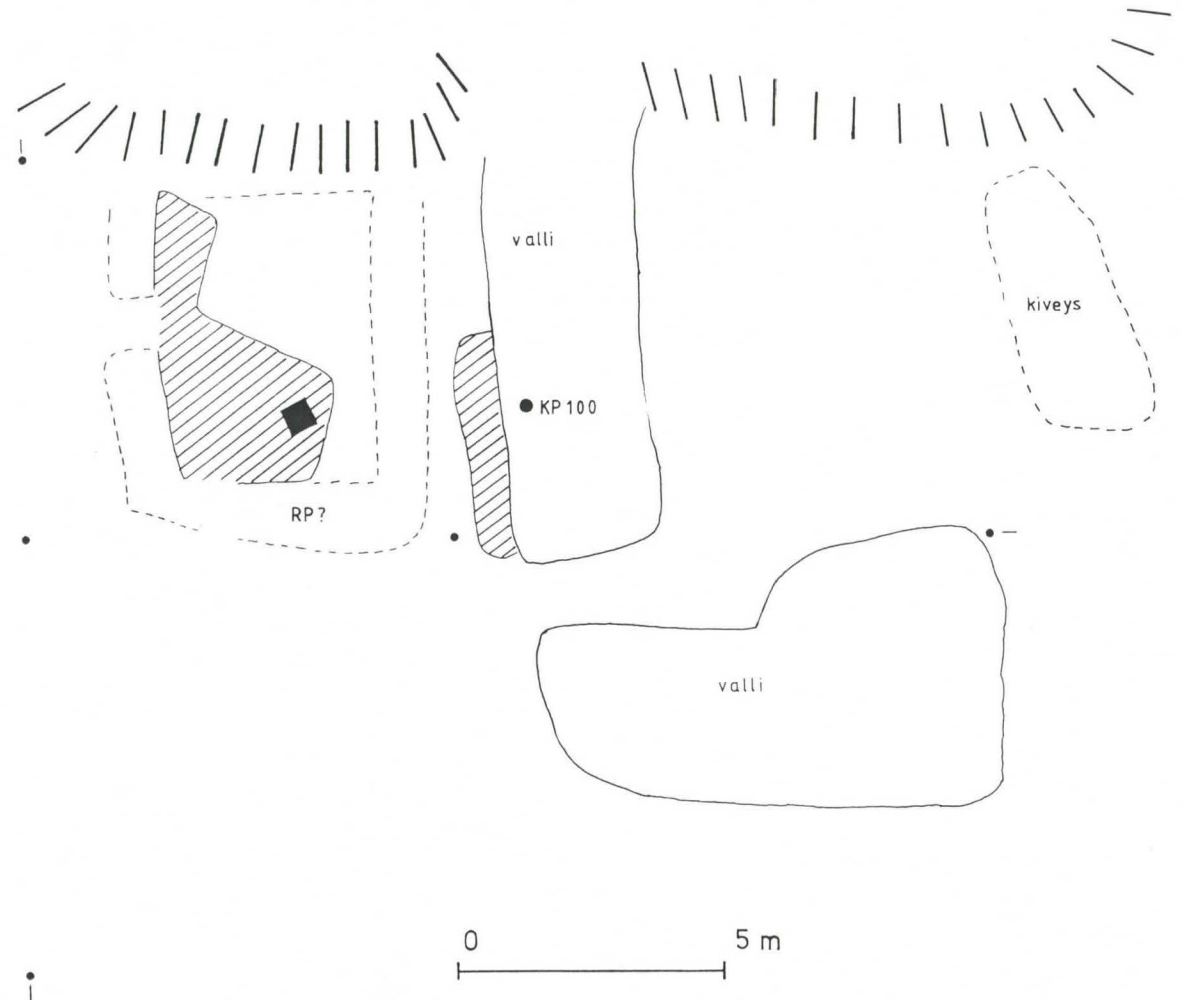
PORVOON MLK HUSHOLMEN

JOUKO VOIONMAAN KAIVAUSALUE 1956

Mk 1:100

PIIRT. V.-P. SUHONEN 21.10.1995

- Vanha kaivausalue
- Mahdollinen rakennuksen perustus
- Koekuoppa

LÖYTÖLUETTELO

KOEKUOPPA X 198
Y 403.5

KM 96013: 1 **keramiikanpala**   paino   3,3 g
   pituus   3,3 cm
   leveys   2,1 cm
   halkaisija 3–4 mm

Palanen kivisavikeramiikkaa.

KM 96013: 2 **keramiikanpala**   paino   0,5 g
   pituus   1,8 cm
   leveys   0,6 cm
   halkaisija 2,0 mm

Keramiikanpalassa hieman lasitusta.

KM 96013: 3 **rautanaula**   paino   8,3 g
   pituus   4,0 cm
   kannan lev. 1,5 cm

KM 96013: 4 **luunpaloja** 4 kpl   paino   0,6 g

Palaneita luunpaloja, joista suurin kuuluu majavan kokoiselle tai suuremmalle nisäkkäälle. (Tutkija Pirkko Ukkolan lausunto 10.11. 1995)

IRTOLÖYTÖJÄ

KM 96013: 5 **rautakuonanpala**   paino   54,3 g
   pituus   6,0 cm
   leveys   4,0 cm
   halkaisija 1–2 cm

Kuonanpala löytyi kallionpaljastumasta. Koordinaatit paikalla olivat noin X 177 ja Y 412.

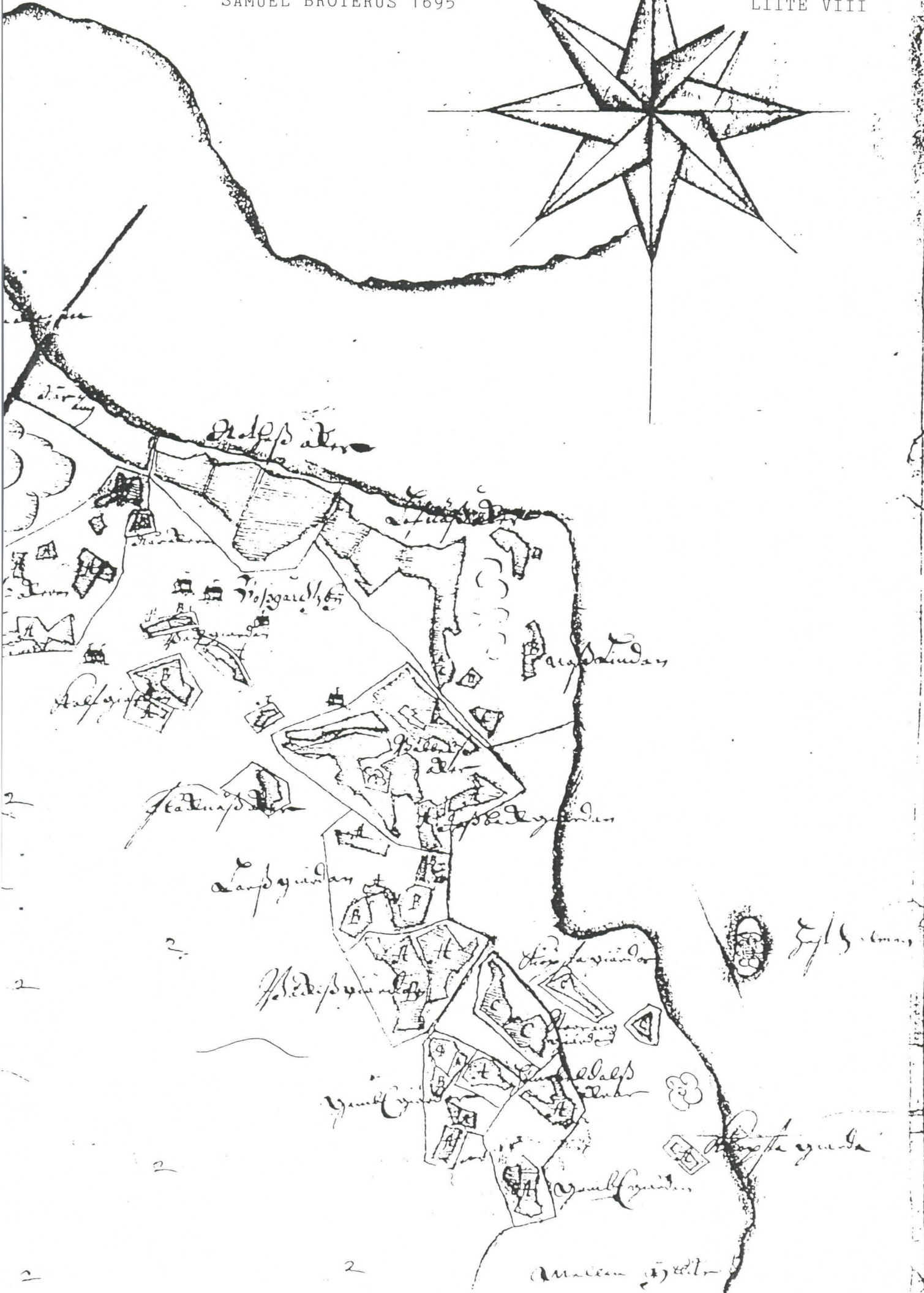
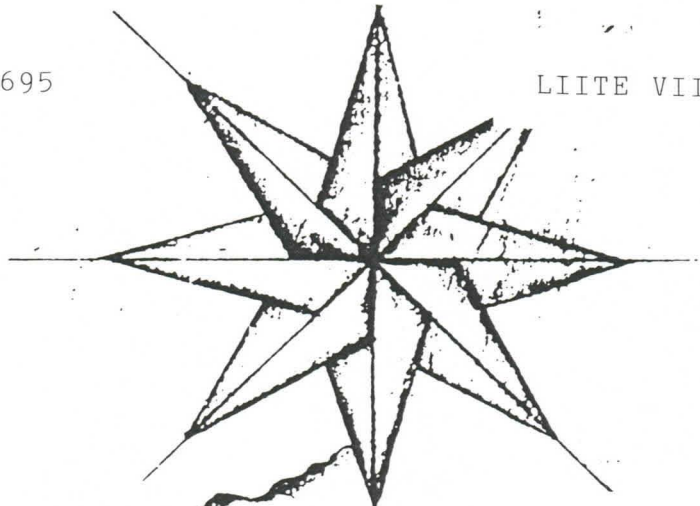
KM 96013: 6 **rautakuonanpala**   paino   8,6 g
   pituus   3 cm
   leveys   2,5 cm
   halkaisija 1,5 cm

Kuonanpala löytyi kallionpaljastumasta. Koordinaatit paikalla olivat noin X 185 ja Y 395. Kuonanpala on ollut kovassa kuumuudessa, sillä se on hieman lasittunut.

NEGATIIVILUETTELO

- RHO NEG 114 835   aihe: Husholmenin linnamäki
suunta: kuvattu lännestä (W)
kuvaaja: Harri Nyman
pvm: 22.9. 1995
- RHO NEG 114 836   aihe: solan alaosan vallia
suunta: kuvattu idästä (E)
kuvaaja: Harri Nyman
pvm: 22.9. 1995
- RHO NEG 114 837   aihe: linnan sisäänkäynti, sola
suunta: kuvattu idästä (E)
kuvaaja: Harri Nyman
pvm: 22.9. 1995
- RHO NEG 114 838   aihe: linnan alempi tasanne
suunta: kuvattu itäkoillisesta (E NW)
kuvaaja: Harri Nyman
pvm: 22.9. 1995
- RHO NEG 114 839   aihe: linnan ylätasanteen vallit
suunta: kuvattu idästä (E)
kuvaaja: Harri Nyman
pvm: 22.9. 1995

Porvoon mlk., Sannainen, Husholmen

Siemenkasvit ja sanikkaiset

Acer platanoides	Lysimachia vulgaris
Achillea millefolium	Lythrum salicaria
Actaea spicata	Melica nutans
• Aegopodium podagraria	Moehringia trinervia
Agrostis capillaris	Myosotis laxa subsp.
A. stolonifera	caespitosa
• Alchemilla sp.	M. sp. (näyte)
Alnus glutinosa	Oxalis acetosella
Alopecurus pratensis	Paris quadrifolia
Angelica sylvestris	Peucedanum palustre
Anthoxanthum odoratum	Phalaris arundinacea
Anthriscus sylvestris	• Phleum pratense
Arabis glabra	subsp. bertoloni (näyte)
Betula pendula	subsp. pratense
Calamagrostis epigejos	Phragmites australis
Caltha palustris	Pimpinella saxifraga
Campanula rotundifolia	Poa angustifolia
Carex muricata	P. compressa
C. spicata	P. nemoralis
Convallaria majalis	P. pratensis
Crepis tectorum	Polypodium vulgare
Cuscuta europaea subsp. europaea	Potentilla argentea
Cystopteris fragilis	Prunus padus
Deschampsia cespitosa	Ranunculus polyanthemus
• Dianthus destoides	Ribes alpinum
Dryopteris carthusiana	Rosa majalis
D. filix-mas	Rubus idaeus
Eleocharis uniglumis	Rumex acetosa
Elymus caninus	R. acetosella
Epilobium angustifolium	R. longifolius
E. montanum	Scrophularia nodosa
Equisetum arvense	Scutellaria galericulata
Fallopia dumetorum	Sedum acre
Festuca ovina	S. telephium
F. pratensis	Silene dioica
F. rubra	Stellaria graminea
Filipendula ulmaria	Tanacetum vulgare
Fragaria vesca	Thalictrum flavum
Galeopsis bifida	Trifolium medium
Galium album	Typha latifolia
G. palustre	Urtica dioica
G. verum	Valeriana officinalis?
Geranium robertianum	Veronica chamaedrys
Hypericum perforatum	V. longifolia var. maritima
Iris pseudacorus	Viburnum opulus
Juniperus communis	Vicia cracca
• Lamium album	Viola riviniana
Linaria vulgaris	V. tricolor
Lonicera xylosteum	Woodsia ilvensis
Lychnis viscaria	

Nimet Retkeilykasvion mukaan.

I.Kukkonen 29.7.1993.

Helsingissä 29.3. 1996

TELE-KAAPELIN ASENNUS 1995

Huhtikuussa 1995 Posti- ja telelaitos ilmoitti museovirastolle suunnittelemaansa kaapelilinjauksesta, joka tulisi kulkemaan Husholmenin vierestä (ks. kartta). Arkeologian osaston toimeksiannosta allekirjoittanut seurasi kaapelinlaskua 3-4. 6. 1995.

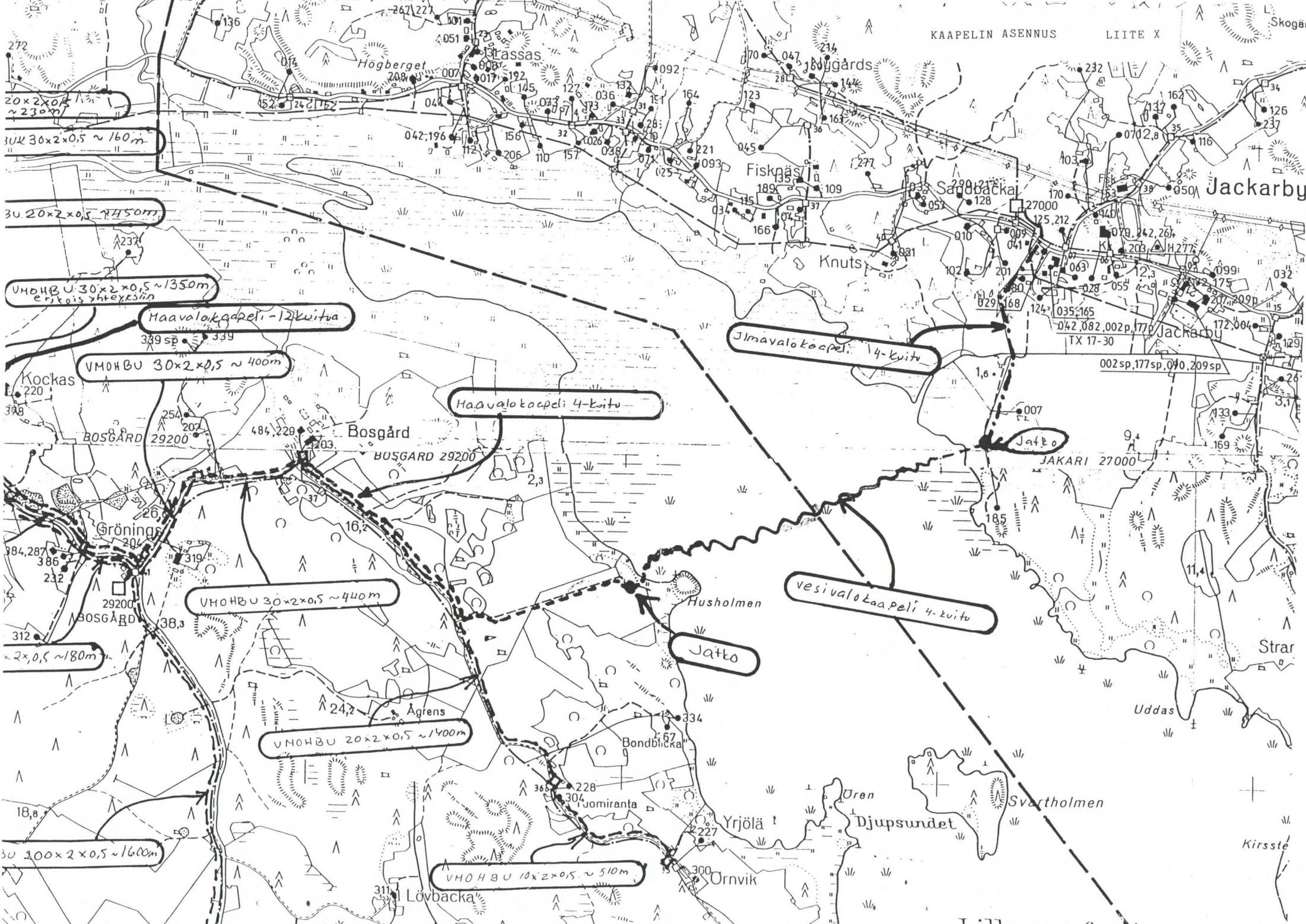
Telelaitoksen edustajien kanssa käydyssä keskustelussa kävi-ilmi, että kaapeliojan kaivuu saattaisi vahingoittaa Husholmenia kiertävää vedenalaista paaluvarustusta (katso tutkimusraportin karttaliitteet). Riskialueella sijaitseva paaluvarustus merkittiin lipuin ja merkkipaaluin. Kaapelin asentajien kanssa sovittiin, että nämä kiertäisivät merkityn alueen 50 metrin päästä. Myöhemmin havaittiin, että sopimusta oli noudatettu eikä kaapelin lasku ollut aiheuttanut vahinkoa paaluvarustukselle.

Mantereen puolelle kaivettu kaapelioja oli noin 10 cm leveä ja noin 50 cm syvä. Sen kaivuu ei aiheuttanut haittaa muinaisjäännökselle tai sen ympäristölle.

Yhteistyö Tele-laitoksen edustajien kanssa sujui kitkatta. Kaapeliojan kaivuu ei vahingoittanut muinaisjäännöstä eikä aiheuttanut maisemallisia haittoja. Kaapeliojan kohdalla vesilinjassa on kaapelin kulkua osoittava pieni metallitanko.

Harri Nyman

20x2x0,5 ~ 230m
30x2x0,5 ~ 160m

30x2x0,5 ~ 450m

VMOHBU 30x2x0,5 ~ 1350m
erikoisjärjestelmä

Maavälökaapeli - 12 kuitua
339 sp, 339

VMOHBU 30x2x0,5 ~ 400m

Maavälökaapeli 4 kuitua

Ilmavälökaapeli 4 kuitua

Jatko

VMOHBU 30x2x0,5 ~ 440m

Vesivälökaapeli 4 kuitua

Jatko

VMOHBU 20x2x0,5 ~ 1400m

30x2x0,5 ~ 1600m

VMOHBU 10x2x0,5 ~ 510m

Skogän

Jackarby

Knuts

Fiskgård

Bosgård

Kockas

Husholmen

Strar

Uddas

Svartholmen

Yrjöla

Oren

Djupsundet

Örnvik

Lövbacka

Kirsste

Lillnorsgården

PIERMAIA
HUSHOLMEN
KAAVAT 1995

KUVATEKSTIT

kuva 1

Husholmen nähtynä lännestä (W). 22.9. 1995. Kuva H.N. *RHO NEG 114 835*

kuva 2

Husholmenin sisäänkäynti, sola, joka johtaa linnan alemmalle tasanteelle. Kuvassa V-P Suhonen. Kuvattu idästä (E), 22.9. 1995. Kuva H.N. *RHO NEG 114837*

kuva 3

Linnan sisäänkäynnin vallin poikkileikkaus. Ladottujen kivien seassa ja leikkauksen edessä oli nähtävissä tiilen- ja muurilaastin palasia. Kuvattu idästä (E), 22.9. 1995. Kuva H.N. *RHO NEG 114836*

kuva 4

Linnan alempi tasanne. Etualalla hieman solan yläosan kiveystä ja tasatun alueen peräosassa mahdollisia rakenteiden jäännöksiä. Kuvattu itä-koillisesta (E NW), 22.9. 1995. Kuva H.N. *RHO NEG 114 838*

kuva 5

Linnan ylemmän tasanteen vallit. Kuvassa näkyvän karhukeihään oikealla puolella vallien välissä oleva, oveksi tulkittu aukko. Kuvattu idästä (E), 22.9. 1995. Kuva H.N. *RHO NEG 114 839*

1.

RHO NEG 114 835

3.

RHO NEG 114 836

5

5.

RHO NEG 114839

2.

RHO NEG 114 837

4.

RHO NEG 114 838